

1 Vilka krav måste vara uppfyllda för att makarna ska kunna få en dom på äktenskapsskillnad?

Efter den reform som genomfördes genom lag nr 15/2005 krävs det inte längre någon föregående hemskillnad (separation) eller särskilda omständigheter. Äktenskapsskillnad kan begäras direkt hos domstolen som är den myndighet som meddelar slutgiltigt avgörande om äktenskapsskillnad.

Skilsmäsoförfarandet kan inledas på begäran av en av makarna eller av båda makarna, eller av en av makarna med den andra makens samtycke. För att äktenskapsskillnad ska beviljas räcker det att fastställa att följande krav eller omständigheter är uppfyllda:

Det har gått tre månader sedan äktenskapet ingicks, om äktenskapsskillnaden begärs av båda makarna eller av en av makarna med den andra makens samtycke.

Det har gått tre månader sedan äktenskapet ingicks, om äktenskapsskillnaden begärs av endast en av makarna.

Det behövs ingen tidsfrist alls sedan äktenskapet ingicks för att få äktenskapsskillnad när det finns bevis för fara för den begärande makens, de gemensamma barnens eller en av parternas barns liv, fysiska integritet, frihet, moraliska integritet eller sexuella frihet och integritet.

Av ovanstående framgår att det räcker med att en av makarna inte önskar fortsätta äktenskapet för att det ska vara möjligt att ansöka om och döma till äktenskapsskillnad. Svaranden kan inte motsätta sig äktenskapsskillnaden av materiella skäl. Det räcker med den ovan nämnda tidsfristen.

I det senare fallet är denna tidsfrist dessutom inte ens nödvändig. Utöver äktenskapsskillnad kan makarna också ansöka om hemskillnad för vilken det gäller samma krav, även om de äktenskapliga banden inte upplöses. Hemskillnad innebär att samlevnaden upphör utan att äktenskapet upplöses. Äktenskapet kan endast upplösas genom en dom om äktenskapsskillnad.

Såsom anges ovan krävs för ett skilsmäsoförfarande (liksom för ett hemskillnadsförfarande)

att en av makarna ingår en ansökan, eller

att båda makarna ingår en ansökan eller att en av makarna gör det med den andra makens samtycke.

I det första fallet ska ansökan åtföljas av ett förslag till åtgärder för att reglera äktenskapsskillnadens eller hemskillnadens verkningar, vilka ska diskuteras under processens gång. Om makarna inte kan enas ska beslut fattas av domstolen.

I det andra fallet ska ansökan åtföljas av ett skilsmäsoavtal (*convenio regulador*) som anger vilka överenskommelser som har nåtts när det gäller det gemensamma hemmet, vårdnad av och underhåll till barnen, uppdelning av gemensamma tillgångar samt eventuellt underhållsbidrag mellan makarna. Förfarandet äger rum inför domstolen och domaren fattar beslut i fall där minderåriga barn berörs. Om minderåriga barn berörs kan ansökan antingen handläggas inför domstol, även om beslutet fattas av en domstolssekreterare (*Letrado de la Administración de Justicia*), eller via notarie, genom upprättandet av en officiell handling.

Bestämmelserna om hemskillnad och äktenskapsskillnad gäller alla typer av äktenskap, såväl för personer av samma kön som för personer av olika kön, eftersom män och kvinnor alltsedan införandet av lag nr 13/2005 har rätt att ingå äktenskap på samma villkor och med samma verkningar, utan hänsyn till kön.

2 På vilka grunder kan man få äktenskapsskillnad?

Efter den reform som genomfördes genom lag nr 15/2005 finns det för att få äktenskapsskillnad i Spanien inte längre något krav på särskilda omständigheter, eftersom det står makarna fritt att själva välja om de äktenskapliga banden ska upprätthållas eller inte.

Det enda krav som ställs för att få äktenskapsskillnad är att en minsta möjliga tidsfrist respekteras räknat från dagen för äktenskapets ingående (utom i särskilda fall). Tidsfristen är följande:

Tre månader sedan äktenskapet ingicks, om äktenskapsskillnaden begärs av båda makarna eller av en av makarna med den andra makens samtycke.

Tre månader sedan äktenskapet ingicks, om äktenskapsskillnaden begärs av endast en av makarna.

Det behövs ingen tidsfrist alls sedan äktenskapet ingicks för att få äktenskapsskillnad när det finns bevis för fara för den begärande makens, de gemensamma barnens eller en av parternas barns liv, fysiska integritet, frihet, moraliska integritet eller sexuella frihet och integritet.

3 Vilka rättsliga konsekvenser får en äktenskapsskillnad när det gäller

3.1 makarnas personliga förhållanden (t.ex. i fråga om efternamn),

Den första effekten av äktenskapsskillnaden är upplösning av de äktenskapliga banden. Därigenom upphör den skyldighet att leva tillsammans och stödja varandra som är en följd av äktenskapet, och makarna är åter fria att ingå nytt äktenskap.

Enligt spansk lag måste en maka inte ta sin makes efternamn vid giftermålet, till skillnad från i vissa länder.

3.2 fördelningen av makarnas egendom,

Äktenskapsskillnaden medför upplösning av äktenskapets egendomsordning och likvidering av den gemensamma egendom som makarna eventuellt har förvärvat, vilket avslutas med att gemensamma tillgångar delas upp dem emellan. Denna process bestäms av vilken egendomsordning som har gällt i äktenskapet.

3.3 makarnas gemensamma, underåriga barn,

Domen på äktenskapsskillnad förändrar inte förhållandet mellan föräldrarna och deras gemensamma barn, utom med avseende på vårdnaden. Den domstol som meddelar en dom på äktenskapsskillnad beslutar om vårdnaden och anförtror antingen vårdnaden till en av makarna, med umgängesrätt för den andra, eller beslutar om gemensam vårdnad.

Gemensam vårdnad kan beslutas genom en överenskommelse mellan föräldrarna (som kan fastställas antingen i det ursprungliga förslaget till skilsmäsoavtal eller under förfarandets gång). Om föräldrarna inte kan komma överens kan domstolen på begäran av en av parterna med åklagarmyndighetens (*Ministerio Fiscal*) tillstyrkan besluta om gemensam vårdnad med motiveringen att det endast är på detta sätt som det är möjligt att sörja för barnets bästa. I vissa autonoma regioner i Spanien förordas gemensam vårdnad, vilket innebär att gemensam vårdnad är standardlösningen, såvida inte omständigheter föreligger som motiverar något annat (detta gäller för Aragonien, Baskien och, i viss utsträckning, Katalonien). På samma sätt – och även nu med barnets bästa för ögonen – kan man enas om att en förälder ska ha ensam vårdnad eller om "blandad vårdnad" (barnen är i olika föräldrars vårdnad eller en förälder har ensam vårdnad om några barn, medan båda har gemensam vårdnad om andra barn).

Principen är att äktenskapsskillnaden inte får befria föräldrarna från deras ansvar för barnen och att båda därför måste bidra till barnens underhåll och ha gemensamt föräldransvar.

Detta innebär vanligtvis att den make som inte tilldelas vårdnaden måste betala underhållsbidrag till den som bor tillsammans med barnen till dess att barnen blir ekonomiskt oberoende eller befinner sig i en situation där de inte är ekonomiskt oberoende som kan anses självförväldad. Vid gemensam vårdnad betalar vardera förälder som regel de ordinarie utgifterna för barnen under den period dessa bor hos dem (kläder, mat och logi), medan övriga utgifter täckas via ett gemensamt konto som föräldrarna gör månatliga inbetalningar till. Om de båda föräldrarnas ekonomiska omständigheter är mycket olika finns det ingenting som hindrar en av föräldrarna att ge den andra föräldern ett penningbelopp för utgifter för barnen under den tid som han eller hon har barnen.

3.4 underhållsskyldighet mot den andra maken?

Äktenskapsskillnad innebär att skyldigheten att sammanleva och ömsesidigt bistå varandra upphör. Ingen av makarna är därför skyldig att försörja den andra. Om äktenskapsskillnaden emellertid medför att den ena maken hamnar i ekonomisk obalans i förhållande till den andra maken, det vill säga får en sämre ekonomisk ställning än före äktenskapsskillnaden, har den förfördelade maken rätt att få underhållsbidrag från den andra maken som kompenserar denna obalans.

I vissa territorier gäller särskilda regler för underhållsskyldighet.

4 Vad är den praktiska innebörden av hemskillnad?

Hemskillnad innebär att makarnas gemensamma liv upphör, det vill säga att skyldigheten att sammanleva upphör, men att de äktenskapliga banden kvarstår. Detta hindrar dock inte att det kan fastställas ett underhållsbidrag som kan anses skäligt som kompensation för ekonomisk obalans. Vidare upphör makarnas möjlighet att använda den andra makens tillgångar för att täcka sina utgifter. På samma sätt upphäver hemskillnad (och t.o.m. en faktisk separation) antagandet om föräldraskap vilket innebär att barn som föds mindre än 300 dagar efter separationen antas vara makens barn.

5 Vilka krav måste vara uppfyllda för att erhålla hemskillnad?

I likhet med vad som är fallet för äktenskapsskillnad krävs det efter den reform som genomfördes genom lag nr 15/2005 för hemskillnad i Spanien inte längre några särskilda omständigheter, eftersom det står makarna fritt att själva välja om den äktenskapliga samlevnaden ska fortsätta eller inte.

Det enda kravet för att få hemskillnad är att en minsta möjliga tidsfrist respekteras från dagen för äktenskapets ingående (utom i vissa fall). Tidsfristen är följande:

Tre månader sedan äktenskapet ingicks, om hemskillnaden begärs av båda makarna eller av en av makarna med den andra makens samtycke.

Tre månader sedan äktenskapet ingicks, om hemskillnaden begärs av endast en av makarna.

Ingen tidsfrist alls sedan äktenskapet ingicks när det finns bevis för fara för den begärande makens, de gemensamma barnens eller en av parternas barns liv, fysiska integritet, frihet, moraliska integritet eller sexuella frihet och integritet.

6 Vad får en hemskillnad för rättsliga följder?

Hemskillnad har samma rättsverkningar som äktenskapsskillnad med den enda skillnaden att de äktenskapliga banden inte upplöses. Om makarna försonas är därför äktenskapet helt återupprättat utan att makarna behöver ingå äktenskap på nytt. För att försoningen ska vinna laga kraft måste domstolen meddelas. Om makarna har ingått äktenskap med gemensam egendomsordning (exempelvis *sociedad de gananciales*, dvs. att hälften av makarnas inkomster anses ägas av den andra), hävs denna vid hemskillnad varvid egendomen skils åt.

7 Vad är den praktiska innebörden av annullering av äktenskap?

Annullering av äktenskap (som är tillämplig på alla typer av äktenskap, oavsett kön) är en förklaring av domstolen att det ingångna äktenskapet redan från början var förenat med brister som gör det ogiltigt och att äktenskapet därför aldrig har existerat och således inte har gett upphov till några rättsverkningar. Båda makarna återfår således sin status som ensamstående.

Annulleringen innebär att äktenskapets egendomsordning upplöses och likvideras och att makarna inte längre är skyldiga att sammanleva och bistå varandra. Till skillnad mot vad som gäller vid hemskillnad och äktenskapsskillnad är det faktum att något äktenskap aldrig har existerat till hinder för fastställande av underhållsbidrag, eftersom ett sådant förutsätter ett giltigt äktenskap. Verkningarna av detta mildras dock av möjligheten att utdöma skadestånd till den make som handlade i god tro, om den andra maken handlade i ond tro när äktenskapet ingicks.

Den rättsliga verkan som redan uppstått före domstolsbeslutet om annullering av äktenskapet är fortsatt tillämplig på barnen. Denna verkan är därför densamma som i fall av hemskillnad eller äktenskapsskillnad.

Förutom beslut om annullering som fattas av tvistemålsdomstolar erkänns i Spanien även de civilrättsliga verkningarna av kyrkliga domstolsbeslut som annullerar kanoniska äktenskap eller påvliga beslut om kortvariga, ofullbordade äktenskap, som kräver ett valideringsförfarande (liktande exekvaturförfarandet), vilket handläggs av förstainstansdomstolarna (*Juzgados de Primera Instancia*) – de som är specialiserade på familjerättsliga frågor, när sådana finns. Grundvalen för ett sådant erkännande finns i avtalet mellan spanska staten och den heliga stolen gällande rättsliga frågor, undertecknat den 3 januari 1979.

8 Vilka krav måste vara uppfyllda för att ett äktenskap ska annulleras?

Ett äktenskap kan annulleras på följande grunder:

1. Att en av makarna inte samtyckte till äktenskapets ingående.
2. Att äktenskapet ingicks trots något av följande äktenskapshinder:
  1. Att en av dem som ingick äktenskapet var en underårig som inte myndighetsförklarats, utom när det är fråga om underåriga som är över 14 år och har fått dispens av domstol (åldershinder).
  2. Att en av makarna redan var gift när äktenskapet ingicks (tvegifte).
  3. Att de som ingick äktenskapet är släkt med varandra i rätt upp- eller nedstigande led eller att en av dem är den andres adoptivbarn (släktskapshinder).
  4. Att de som ingick äktenskapet är släkt med varandra i intill tredje ledet – t.ex. farbror/faster med syskonbarn – utom när makarna har fått dispens av domstol (släktskapshinder).
3. Att en av parterna har dömts för mord eller medhjälp till mord på sin egen eller den andra partens tidigare make, såvida inte justitieministeriet har utfärdat en benådning.
4. Att en vigselförrättare (domare, borgmästare eller annan tjänsteman) inte deltagit vid vigseln eller att vittnen saknades. Äktenskapets giltighet påverkas emellertid inte av att vigselförrättaren var obehörig eller inte lagligen utsedd, under förutsättning att åtminstone en av makarna handlade i god tro och personen i fråga utövade sina funktioner offentligt.
5. Att en av makarna vid äktenskapets ingående misstog sig beträffande den andres identitet eller beträffande de personliga egenskaper som var avgörande för samtycket till äktenskapet.
6. Att en av makarna ingick äktenskapet under tvång eller allvarlig fruktan.

9 Vad blir den rättsliga följden av att äktenskapet annulleras?

Av äktenskapets annullering följer att äktenskapet varit ogiltigt alltsedan det ingicks. Detta innebär att båda makarna återfår sin status som ensamstående.

Emellertid kvarstår de rättsverkningar som rör barn och make eller makar som handlat i god tro och som har uppstått i det ogiltiga äktenskapet under tiden mellan dess ingående och ogiltighetsförklaringen.

Vid upplösningen av det ogiltiga äktenskapets egendomsordning får en make som handlat i ond tro inte någon del av den i god tro handlande makens egendom.

Den make som handlat i god tro kan däremot, om makarna sammanlevde, få ett skadestånd i syfte att kompensera en eventuell ekonomisk obalans till följd av annulleringen.

10 Kan man lösa frågor som har med äktenskapsskillnaden att göra på annat sätt än genom att väcka talan i domstol?

I Spanien regleras medling på statlig nivå genom lagen om medling på privaträttens område: Lag 5/2012 av den 6 juli 2012, som med spansk lagstiftning införlivar Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/52/EG den 21 maj 2008 om vissa aspekter på medling på privaträttens område. De allmänna principer som reglerar medling är de följande: Huvudprinciperna för medlingen är att den ska grundas på frivillighet, opartiskhet, neutralitet och förtrolighet. Utöver dessa principer finns regler och riktlinjer för parternas uppförande vid ett medlingsförfarande: de ska handla i god tro med ömsesidig respekt samt samarbeta och stödja medlaren.

Lag nr 5/2012 fastställer också regler för medling vid gränsöverskridande tvister, dvs. där minst en av parterna bor eller har sin hemvist i ett annat land än det där någon av de andra berörda parterna är bosatta, i de fall då parterna kommer överens om att använda medling eller där medling är obligatorisk enligt tillämplig lagstiftning. Detta gäller också tvister som regleras i förväg eller löses genom ett medlingsavtal, oavsett av var det ingicks, då avtalet eller vissa av dess följder är avsedda att verkställas på en annan stats territorium, om en av parterna flyttar. I gränsöverskridande tvister mellan parter bosatta i olika EU-medlemsstater fastställs hemvist med hjälp av artiklarna 59 och 60 i förordning (EG) nr 44/2001 (Bryssel I-förordningen).

Familjerättslig medling är enligt spansk lagstiftning ett alternativ till en rent juridisk lösning på tvister inom familjer.

Många autonoma regioner har genom sina respektive autonoma parlament antagit egna lagar om familjerättslig medling, vanligtvis – med nämnda undantag – som en tjänst som administreras av de sociala myndigheterna: Andalusien, lag nr 1/2009 av den 27 februari 2009 om familjerättslig medling i Andalusien; Aragonien, lag nr 9/2011 av den 24 mars 2011 om familjerättslig medling i Aragonien; Asturien, lag nr 3/2007 av den 23 mars 2007 om familjerättslig medling; Kanarieöarna, lag nr 15/2003 av den 8 april 2003 om familjerättslig medling; Kantabrien, lag nr 1/2011 av den 28 mars 2011 om medling i den autonoma regionen Kantabrien; Kastilien-La Mancha, lag nr 4/2005 av den 24 maj 2005 om den specialiserade socialtjänsten för familjerättslig medling; Kastilien och León, lag nr 1/2006 av den 6 april 2006 om familjerättslig medling i Kastilien och León; Katalonien (familjerättslig medling är särskilt viktig i denna autonoma region, eftersom den har utvecklat egen lagstiftningsbehörighet på området – i artikel 233.6 i Kataloniens civilrättslag anges att en domstol kan besluta att makarna ska gå på ett informationsmöte om medling om den anser att det med tanke på omständigheterna fortfarande är möjligt att nå fram till en överenskommelse); Valencia, lag nr 7/2001 av den 26 november 2001 om bestämmelser för familjerättslig medling i Valencia; Galicien, lag nr 4/2001 av den 31 maj 2001 om familjerättslig medling; Balearerna, lag nr 14/2010 av den 9 december 2010 om familjerättslig medling i Balearerna; Madrid, lag nr 1/2007 av den 21 februari 2007 om familjerättslig medling i Madrid; Baskien, lag nr 1/2008 av den 8 februari 2008 om familjerättslig medling.

På nationell nivå gäller lag nr 15/2005 av den 8 juli 2005 om ändring av civilrättslagen och civilprocesslagen vid frågor gällande hemskillnad och äktenskapsskillnad. Genom den lagen infördes en ny regel (nr 7) i artikel 770 som gör det möjligt för parterna att efter gemensam överenskommelse begära att hemskillnads- eller äktenskapsskillnadsprocessen ska avbrytas i enlighet med artikel 19.4 i civilprocesslagen och medling inledas.

Vid gränsöverskridande äktenskapsmål gäller artikel 55 i förordning (EG) nr 2201/2003 (Bryssel II-förordningen), där det fastställs att de centrala myndigheterna, på begäran från en central myndighet eller en person med föräldraansvar, ska samarbeta i enskilda fall för att uppnå förordningens mål. De måste vidta alla lämpliga åtgärder för att bl.a. underlätta överenskommelser mellan personer med föräldraansvar genom medling eller andra metoder.

Medling är också möjlig i mål som rör bortförande av barn, men medlingsprocessen måste då genomföras så snabbt som möjligt och alla åtgärder måste koncentreras till så få tillfällen som möjligt. Medlingen får inte skjutas upp längre än den lagstadgade perioden för att lösa tvisten. Om medlingen leder till en överenskommelse (som även kan omfatta andra ärenden) måste den godkännas av domaren. Domaren ska ta hänsyn till gällande lagstiftning och barnets bästa. Behörigheten i ärenden som rör bortförande av barn skiljer sig dock från behörigheten i familjemålsprocesser. Den förstnämnda behörigheten tillkommer domstolar i provinshuvudstäderna, medan den sistnämnda behörigheten kan utövas av alla domstolar, oavsett domkretsar. Om överenskommelsen omfattar flera olika ärenden måste den följaktligen godkännas av olika domstolar (dvs. domstolen i provinshuvudstaden i ärenden som rör bortförande av barn och relevant familjedomstol i övriga ärenden).

I civilrättsliga förfaranden på området familjerätt som faller under behörigheten för domstolar som hanterar fall av våld mot kvinnor (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*) är medling emellertid förbjuden.

11 I vilken domstol ansöker man om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap? Vilka formaliteter måste följas och vilka handlingar bör bifogas ansökan?

a) Var ska jag lämna in min ansökan?

När de spanska domstolarnas internationella behörighet att pröva ärendet väl har fastställts (i enlighet med förordning nr 2101/2003 – annullering av äktenskap, hemskillnad, äktenskapsskillnad och föräldraansvar, förordning nr 4/2009 – underhåll, och från och med den 29 januari 2019 förordning (EU) 2016/1103 om makars förmögenhetsförhållanden samt artikel 22c i grundlagen om domstolsväsendet (*Ley Orgánica del Poder Judicial*) – för frågor som inte föreskrivs i förordningarna eller när de hänvisar till inhemsk lagstiftning) ska inom spansk territorium en ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap (utom en notarie är inkopplad vid hemskillnad eller äktenskapsskillnad genom ömsesidig överenskommelse utan minderåriga barn) inges till förstainstansdomstolen. I vissa domkretsar finns förstainstansdomstolar som är specialiserade på familjerättsliga frågor. Det är närmare bestämt förstainstansdomstolen

på den ort där makarna har sin gemensamma bostad.

Om makarna är bosatta i olika domkretsar, kan käranden välja mellan följande domstolar:

Där den sista äktenskapliga bostaden fanns.

Domstolen på den ort där svaranden är bosatt.

Om svaranden varken har en stadigvarande bostad eller hemvist, domstolen antingen på den ort där svaranden uppehåller sig eller på den ort där denne senast var bosatt. Käranden väljer själv på vilken av dessa två orter ansökan lämnas in.

Om inget av dessa kriterier föreligger ska ansökan lämnas in till förstainstansdomstolen (*Juez de Primera Instancia*) på den ort där käranden har hemvist.

En gemensam ansökan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad kan lämnas in av båda makarna till

domstolen på den ort där de senast hade sin gemensamma bostad, eller

domstolen där en av dem har hemvist.

Ansökan om interimistiska åtgärder kan lämnas in till förstainstansdomstolen på den ort där sökanden har hemvist.

För information om spanska rättsliga institutioner, se

<https://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/cartografia-judicial/cartografia-partidos>.

När saken handläggs av en notarie (ett alternativ till domstol när makarna inte har några minderåriga barn – varvid beslutet i sådant fall inte fattas av en domare, utan av en domstolssekreterare) ska den offentliga handlingen upprättas av notarien på den ort där makarna senast bodde tillsammans eller där endera av de sökande har sin hemvist eller stadigvarande bostad.

b) Formaliteter och handlingar

När domstolsvägen har valts ska ansökan om annullering, hemskillnad eller äktenskapsskillnad inges skriftligen och vara undertecknad av kärandens juridiska företrädare (*letrado och procurador*). Ombuden kan vara gemensamma för parterna om makarna gemensamt ansöker om hemskillnad eller äktenskapsskillnad.

Ansökan om hemskillnad, annullering eller äktenskapsskillnad ska åtföljas av följande handlingar:

Äktenskapsbeviset och födelsebevis för eventuella barn. Det räcker inte med att visa upp ett s.k. familjeintyg (*libro de familia*).

De handlingar på vilka maken eller makarna grundar sin ansökan.

Handlingar som gör det möjligt att bedöma makarnas och, i förekommande fall, barnens ekonomiska situation, t.ex. skattedeklarationer, lönebesked, intyg från banken och ägarbevis eller gravationsbevis för det fall att parterna begär egendomsrelaterade åtgärder.

Förslag till ett skilsmäsoavtal, om ansökan om hemskillnad eller äktenskapsskillnad görs gemensamt.

Om det hela sker via notarie (hemskillnad eller äktenskapsskillnad genom ömsesidig överenskommelse utan minderåriga barn), behövs dokumenten ovan för den officiella handling som ska upprättas, och även om notarien är närvarande måste makarna åtföljas av en advokat vid upprättandet av den officiella handlingen.

12 Kan man få rättshjälp för att täcka kostnaderna i målet?

I Spanien har spanska medborgare, medborgare från övriga EU-länder och utländska medborgare i Spanien som kan styrka att de saknar tillräckliga ekonomiska tillgångar för att vända sig till domstol rätt till rättshjälp.

Personer har rätt till rättshjälp om de saknar ekonomiska tillgångar och familjens årliga sammanlagda tillgångar och bruttoinkomster inte överstiger följande tröskelvärden:

a) Två gånger Spaniens officiella inkomstindex (Iprem) vid tidpunkten för ansökan för personer som inte är del av en familj.

b) Två och en halv gånger Iprem vid tidpunkten för ansökan för personer som är del av något slags familj med färre än fyra familjemedlemmar.

c) Tre gånger Iprem när det gäller familjer med fyra eller fler medlemmar.

Beräkning av Iprem

Ansökan ska lämnas in till advokatsamfundet (*Colegio de Abogados*) på den ort där den domstol som ska handlägga målet är belägen, eller till domstolen på den ort där sökanden har hemvist. I det sistnämnda fallet vidarebefordrar domstolen ansökan till det behöriga advokatsamfundet.

Vid gränsöverskridande tvister skickas ansökan in till advokatsamfundet. Ansökan behandlas i dessa fall av det advokatsamfund som är beläget där sökanden har sin stadigvarande bostad eller hemvist.

EU-medborgare i en stat som är part i Europarådets överenskommelse om översändande av ansökningar om rättshjälp kan sända sin ansökan om att överenskommelsen ska tillämpas till den centrala myndighet som har utsetts av den staten.

Ansökan ska inges innan processen inleds eller, om det är svaranden som ansöker om fri rättshjälp, innan ansökan besvaras. Såväl käranden som svaranden kan emellertid i efterhand ansöka om fri rättshjälp om de kan styrka att deras ekonomiska förhållanden har ändrats.

När makarna inte har tillräckliga gemensamma tillgångar och en av makarna inte kan få fri rättshjälp på grund av den andra makens ekonomiska ställning kan den sistnämnda maken åläggas att bära hela eller delar av rättskostnaden genom en begäran om *litis expensas* (för utgifter i samband med rättsförfaranden enligt speciella regler vid äktenskapsskillnadsärenden).

13 Kan en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap överklagas?

Domar som meddelas i Spanien i mål om hemskillnad, äktenskapsskillnad och annullering kan överklagas. Överklagandet ska lämnas in inom tjugo dagar till den förstinstansdomstol som meddelade domen och där överklagandet formellt väcks. Den berörda provinsdomstolen (*Audiencia Provincial*) är behörig att avgöra målet. I vissa fall kan provinsdomstolens beslut överklagas. Detta görs genom ett kassationsöverklagande eller, i tillämpliga fall, ett överklagande genom särskilda rättsmedel gällande rättegångsfel som lämnas in till tvistemålsavdelningen vid Spaniens högsta domstol (*Tribunal Supremo*).

I Spanien kan domar i mål om annullering, hemskillnad och äktenskapsskillnad inte verkställas interimistiskt om de överklagas (utom beslut som gäller skyldigheter och egendomsförhållanden i relation till huvudparten), även om överklagandet inte uppskjuter åtgärder som ska vidtas enligt domen och som är omedelbart verkställbara även om domen överklagas. Om överklagandet dessutom endast gäller vissa åtgärder som ska vidtas enligt domen anses domen, trots överklagandet, ha vunnit laga kraft vad beträffar annulleringen, hemskillnaden eller äktenskapsskillnaden.

I mål om hemskillnad och äktenskapsskillnad efter gemensam ansökan saknas möjlighet att överklaga ett avgörande om hemskillnad eller äktenskapsskillnad, och det förslag till skilsmäsoavtal som lagts fram för domstolen för godkännande godkänns i sin helhet. Avgörandet kan endast överklagas av åklagarmyndigheten som, om den är berörd, kan ingripa i saken och överklaga för att skydda underåriga barns eller onyrdigas intressen. I mål efter gemensam ansökan är det möjligt att överklaga en dom som innebär ogillande av yrkande om äktenskapsskillnad eller hemskillnad eller av samtliga eller någon av de åtgärder som föreslagits av makarna. I sådana fall innebär ett överklagande av ett beslut om åtgärder inte att verkan av dessa upphävs, och det hindrar inte heller att domen vinner laga kraft vad beträffar hemskillnaden eller äktenskapsskillnaden.

Vad gäller de interimistiska åtgärder som domstolen kan komma att besluta om före eller under ett mål om hemskillnad, annullering eller äktenskapsskillnad bör det påpekas att beslut om sådana åtgärder inte kan överklagas, även om sådana beslut varken har rättskraft eller vinner laga kraft. Riktigheten i beslut om interimistiska åtgärder prövas inte genom överklagande utan i den dom som avslutar målet om hemskillnad, annullering eller äktenskapsskillnad.

14 Hur ska man göra för att få en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som meddelats i en annan medlemsstat erkänd i [medlemsstat]?

När det gäller detta tillämpas rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldransvar (den s.k. Bryssel IIa-förordningen) som är i kraft i alla medlemsstater (och i Förenade kungariket fram till och med den 31 december 2020, och som därefter beror på det avtal som ingås under utträdesförhandlingarna) utom Danmark. I Danmark gäller i detta sammanhang Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldransvar och åtgärder till skydd för barn.

Om avsikten endast är att uppdatera uppgifter i en medlemsstats folkbokföringsregister (och i Förenade kungariket fram till och med den 31 december 2020) på grundval av en i en annan medlemsstat (och i Förenade kungariket fram till och med den 31 december 2020) meddelad dom om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap, som inte kan överklagas enligt lagen i den medlemsstaten, räcker det med att lämna in en ansökan om detta till landets folkbokföringsregister till vilken det ska fogas

en kopia på domen som uppfyller de krav som är nödvändiga för att fastställa dess äkthet enligt lagen i det land där domen har meddelats,

ett intyg enligt förlagan i förordningen, utfärdat av den behöriga domstolen eller myndigheten i den medlemsstat (och i Förenade kungariket fram till och med den 31 december 2020) där domen meddelades,

en handling som intygar att stämningensansökan har delgivits svaranden eller att denne har godtagit domen, om det rör sig om en dom som har meddelats i någons uteläge.

För att en dom om äktenskapsskillnad, annullering eller hemskillnad som har meddelats i en medlemsstat (och i Förenade kungariket fram till och med den 31 december 2020), utom Danmark, ska erkännas i Spanien måste en ansökan om erkännande inges. Det är inte nödvändigt att den dom som ska erkännas har vunnit laga kraft i den stat där den meddelades. Ansökan ska lämnas in till förstainstansdomstolen på den ort där den person som erkännandet gäller har hemvist. Om svaranden inte har hemvist i Spanien kan ansökan lämnas in på den ort i Spanien där han eller hon uppehåller sig eller senast var bosatt eller, om ingen av ovanstående omständigheter föreligger, där käranden har hemvist.

Ansökan ska lämnas in skriftligen med advokats eller ombuds underskrift. Samma handlingar som angivits ovan ska bifogas.

Erkännande i Spanien av domar som meddelats i Danmark sker enligt spanska bestämmelser. Förfarandet inleds genom en ansökan direkt till förstainstansdomstolen på den ort där den motpart från vilken man önskar ett erkännande är bosatt.

15 Till vilken domstol ska man vända sig för att begära omprövning av ett beslut att i [medlemsstat] erkänna en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i en annan medlemsstat? Hur handläggs sådana mål?

En ansökan om att en dom inte ska erkännas handläggs på samma sätt som en ansökan om erkännande. Om domen har erkänts med stöd av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 kan man endast motsätta sig ett beslut om erkännande efter delgivning av beslutet och inom den fastställda tidsfristen. Det sker genom överklagande till behörig provinsdomstol (*Audiencia Provincial*).

Om det gäller en dom som har meddelats i Danmark ska invändningen göras medan ärendet fortfarande är under behandling vid den förstainstansdomstol där motparten har ansökt om erkännande av domen. I samtliga fall krävs advokat och åklagare för att väcka talan.

16 Vilket lands lag tillämpas i ett mål om äktenskapsskillnad mellan makar som inte har hemvist i [medlemsstat] eller har olika medborgarskap?

Efter ikraftträdandet av förordning (EU) nr 1259/2010 den 21 juni 2012, i enlighet med artiklarna 5 och 8 i denna förordning, får makarna välja vilken av de lagar som anges i förordningen som ska tillämpas på deras äktenskapsskillnad eller hemskillnad. Vid avsaknad av val ska äktenskapsskillnad och hemskillnad omfattas av lagen i den stat

- där makarna är stadigvarande bosatta vid den tidpunkt ansökan inges, eller
- där makarna senast hade gemensam hemvist, förutsatt att de inte upphörde att ha gemensam hemvist där mer än ett år innan ansökan lämnades in och att en av makarna fortfarande har hemvist i det landet när ansökan lämnas in, eller
- där båda makarna är medborgare vid den tidpunkt ansökan inges, eller
- där domstolen där ansökan lämnas in ligger.

Ovanstående lagstiftning är tillämplig på äktenskapsskillnad, men i fråga om verkningarna den ger upphov till kan den tillämpliga lagen vara en annan: I fråga om makars egendomsordning är den tillämpliga lagen (om äktenskapsförord saknas) makarnas gemensamma personalstatut vid tidpunkten för giftermålet (gemensamt medborgarskap). Detta gäller fram till den 29 januari 2019 då förordning nr 1103/2016 blir tillämplig. I annat fall är det personalstatuten (som sammanhänger med medborgarskap) eller den lag som är tillämplig på den ort där endera av makarna är stadigvarande bosatt, som valts av de båda makarna i en styrkt officiell handling som upprättats innan äktenskapet ingicks. I avsaknad av ovanstående tillämpas lagen på den gemensamma stadigvarande bostadsorten omedelbart efter giftermålet. I avsaknad, slutligen, av en sådan gemensam bostad ska den kompletterande egendomsordningen vara den som är tillämplig på den ort där äktenskapet ingicks. Från och med den 29 januari 2019 när förordning nr 1103/2016 till fullo är tillämplig – om inget val gjorts – gäller lagstiftningen om förmögenhetsförhållanden (egendomsordningen) i a) den stat där makarna hade sin första gemensamma stadigvarande bostad vid tiden för giftermålet, eller i annat fall b) den stat där båda makarna var medborgare vid tidpunkten för giftermålet, eller i annat fall c) den stat som makarna hade de närmaste banden med vid tidpunkten för giftermålet, under beaktande av alla omständigheter. Om makarna har fler än ett gemensamt medborgarskap vid tidpunkten för giftermålet är kriteriet om det gemensamma medborgarskapets lag inte tillämpligt. Frågor som rör vårdnad av barn regleras genom Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 genom tillämpning av den lag som gäller för myndigheten som fattar beslutet.

I fråga om interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder bör logiskt sett samma lag tillämpas som den som reglerar hemskillnad, annullering av äktenskap eller äktenskapsskillnad, utom vid brådskande åtgärder som kan vidtas gällande personer eller egendom i Spanien, också då behörighet saknas att pröva saken. I fråga om underhåll (bl.a. användning av familjebostad och eventuellt kompensationsunderhåll) är lagen på den underhållsberättigades stadigvarande bostadsort tillämplig om val av tillämplig lag inte har avtalats.

När det gäller erkännande av utländsk rätt i Spanien är det nödvändigt att pröva både dess innehåll och giltighet. Den spanska domstolen kan i sådana fall använda sig av de undersökningsmetoder som den bedömer nödvändiga för detta ändamål.

Slutligen bör det framhållas att rättsliga förfaranden som handläggs i Spanien alltid regleras av spansk processrätt, oavsett vilken lag som är tillämplig när det gäller äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap.

Den här webbsidan hör till portalen [Ditt Europa](#).

Du får gärna [lämna synpunkter](#) på innehållet

This webpage is part of an EU quality network

Senaste uppdatering: 01/06/2021

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.